

POZIV STUDENTIMA
DA SE AKTIVNO UKLJUČE U PREDAVANJA IZ NASTAVNOG PREDMETA
GRAĐANSKO PRAVO

ODGOVORE NA PITANJA KOJA SU IM VEĆ DOSTAVLJENA UZ PREDAVANJA ZA 18.03.2020. GODINE I 25.03.2020. GODINE I UZ SVAKO NAREDNO PREDAVANJE, STUDENTI ĆE DOSTAVITI:

SVOM PROFESORU VESNI DABETIĆ-TROGLIĆ NA ADRESU vesnadabetic@yahoo.com
Student će se identifikovati svojim ličnim imenom i brojem indeksa i to na vrhu stranice na kojoj je započeo odgovore na postavljena pitanja, sa pozivom na pitanja iz tačno po datumu određenog plana rada, s tim što je nepotrebno da se poziva na sadržinu pitanja, već samo na broj pitanja iz konkretnog plana rada po njegovom datumu.

Okolnost da li je student odgovorio na postavljena pitanja i time dao svoj doprinos u saznavanju materije, uzeće se u obzir prilikom formiranja ocene na ispitu.

Student može svog profesora Vesnu Dabetić-Trogrlić, kontaktirati i telefonom o svim pitanjima koja su sporna ili nejasna. Telefon: 069/227-29-86.

PLAN RADA
01.04.2020. GODINE

6.14 Zastoj zastarevanja

Opšte napomene. Vreme zastarelosti može prestati da teče usled dve vrste zapreka: usled zastoja i usled prekida zastarevanja. Zastoj zastarevanja (obustava, suspenzija) zasniva se na ideji da poverilac ne mora biti jedno određeno vreme u stanju da svoje pravo ostvari. Pri tom se ne radi o pravnoj ili fizičkoj nemogućnosti poverioca da ostvari svoje potraživanje, već se radi o uzrocima koji sprečavaju tok roka zastarelosti i njegovo uračunavanje u rok zastarelosti. Kad prestanu uzroci koji su izazvali zastoj zastarevanja, zastarevanje nastavlja da teče. Vreme koje je isteklo pre zastoja zastarevanja uračunava se u rok zastarelosti. Vreme zastoja zastarevanja ne uračunava se u rok zastarelosti. Ako zastarevanje nije počelo da teče pre zastoja, zastarevanje će početi da teče kad prestanu uzroci koji su izazvali zastoj zastarevanja. Uzroci koji izazivaju zastoj zastarevanja mogu se podeliti u dve grupe.

Prva grupa uzroka. Ovi uzroci izazivaju nastupanje zastoja, tako da zastarelost ne teče dok ne prestanu uzroci zbog kojih je zastoj nastupio. Ovi uzroci koji izazivaju nastupanje zastoja, mogu biti subjektivni i objektivni.

Subjektivni uzroci. Subjektivni uzroci koji izazivaju nastupanje zastoja mogu biti oni koji proizlaze iz specifičnih ličnih odnosa koji su postojali između poverioca i dužnika, kao i oni koji se tiču određenih faktičkih stanja određenih lica.

U prvom slučaju subjektivnih uzroka koji proizlaze iz specifičnih ličnih odnosa određenih lica, zastarevanje ne teče:

(1) Između bračnih supružnika, jer bi bilo nepoželjno iz razloga pijeteta da bračna zajednica koja počiva na poštovanju, vernosti i razumevanju, bude potresana sudskim zahtevima za naplatu jednog bračnog supružnika prema drugom, a sve iz razloga da mu tražbina ne zastari. Prema tome, sve dok brak ne prestane, zastarevanje ne teče između bračnih supružnika, nezavisno od toga da li oni žive zajedno. Ako je između bračnih supružnika nastalo potraživanje pre zaključenja braka, rok zastarelosti koji je počeo da teče za to potraživanje, zaustavlja se i ne teče dalje, za svo vreme trajanja braka. Ako se radi o potraživanju koje je nastalo u braku, rok za zastarelost takvog potraživanja nije ni počeo da teče, već će početi da teče tek kad brak prestane.

(2) Između roditelja i dece dok traje roditeljsko pravo. Sam odnos između roditelja i dece, zasnovan na poverenju, poštovanju, pijetetu, staranju i vaspitanju, isključuje za vreme roditeljskog prava, bilo kakvo potresanje ove zajednice, zahtevima za naplatu potraživanja, kako roditelja prema deci, tako i dece prema roditeljima. Naravno da se ovo pravilo neće primeniti na potraživanja dece prema onom roditelju, kojem je oduzeto roditeljsko pravo, jer je primena ovog pravila, uslovljena postojanjem roditeljskog prava. Roditeljsko pravo prestaje punoletstvom deteta, zatim kad pre punoletstva dete stupi u brak, a može se produžiti i posle punoletstva deteta, ako je ono usled duševnih mana nesposobno da se samo stara o svojoj ličnosti, pravima i interesima.

(3) Između štićenika i njegovog staraoca i organa starateljstva, a za vreme trajanja starateljstva dok ne budu položeni računi. Iz razloga pijeteta, zastarelost ne teče dok traje starateljski odnos, a kad taj odnos prestane, zastarelost se nastavlja tek, kad staratelj o svom radu i staranju o štićeniku i o imovini štićenika, položi račun organu starateljstva, jer njegov rad podleže kontroli starateljskog organa.

(4) Između dva lica koja žive u vanbračnoj zajednici, dok ta zajednica postoji. U porodičnom pravu Republike Srbije, bračna zajednica je izjednačena sa vanbračnom zajednicom u pogledu svojih pravnih dejstava, pa nema razloga da pravilo o zastoju zastarelosti ovde ne važi na isti način i iz istih razloga kao i kod bračne zajednice.

U drugom slučaju subjektivnih uzoka, koji se tiču određenih faktičkih stanja određenih lica, zastarevanje ne teče:

(1) U pogledu potraživanja lica na vojnoj dužnosti, dok traje mobilizacija, neposredna ratna opasnost ili rat. Faktička stanja kao što je mobilizacija, neposredna ratna opasnost ili rat, sprečavaju zastarelost u pogledu potraživanja onih lica koja se nalaze na vojnoj dužnosti, a jer su ova lica za vreme navedenih faktičkih stanja, najčešće van mesta svog boravka i zato je bilo neophodno zaštititi ih, predviđanjem zastoja zastarelosti, sve do okončanja ovih faktičkih stanja.

(2) U pogledu potraživanja lica zaposlenih u tuđem domaćinstvu, prema poslodavcu ili članovima njegove porodice koji zajedno sa njim žive, dok taj radni odnos traje. Priroda posla kojim se bave lica zaposlena na raznim poslovima u tuđem domaćinstvu (npr. kućna pomoćnica, baštovan itd.) i zajednica života sa poslodavcem i članovima njegove porodice, dovode lica zaposlena u tuđem domaćinstvu u poseban odnos zavisnosti, zbog kojeg im je onemogućeno da svoja potraživanja ostvaruju sudskim putem, dok traje njihov radni odnos. Međutim, ovo pravilo o zastoju zastarelosti, ne važi i za potraživanja koja prema ovim licima, ima njihov poslodavac i članovi njegove porodice.

Objektivni uzroci. Objektivni uzroci koji izazivaju nastupanje zastoja mogu biti oni zbog kojih je poverilac objektivno sprečen da ostvari svoje potraživanje zbog “nesavladivih prepreka” koje se isprečuju na putu sudskog ostvarenja njegovog zahteva. Tu svakako spadaju one objektivne okolnosti, koje sprečavaju rad suda i to ne bilo kog suda, već nadležnog suda pred kojim poverilac treba da ostvari svoje potraživanje. Rad suda može biti obustavljen zbog ratnog stanja, epidemije (naređen je karantin), velike elementarne nepogode (poplava, zemljotres, itd.). Ovi događaji ne samo da dovode do prekida u radu suda, već mogu i objektivno sprečiti poverioca da dođe do određenog mesta, jer su komunikacije u prekidu. U grupu objektivno nesavladivih prepreka, u teoriji se navodi kao razlog za zastoj zastarelosti, čak i uvođenje moratorijuma tj. prinudnog odlaganja plaćanja dugova, propisanog posebnim zakonom. U svakom slučaju, za vreme trajanja sprečavajućih, nesavladivih objektivnih okolnosti, za poverioca ne teče rok zastarelosti, a nastavlja se tek kad one otpadnu tj. prestanu.

Druga grupa uzroka. Ovi uzroci izazivaju odlaganje isteka roka zastarelosti na određeno vreme, tako da rok zastarelosti tj. zastarevanje ne ističe:

(1) U pogledu potraživanja maloletnika koji nema zastupnika, dok ne proteknu dve godine od kad je postao punoletan tj. potpuno poslovno sposoban. Ako je za zastarelost nekog potraživanja maloletnika, koji nema zastupnika, određeno kraće vreme od dve godine, zastarevanje tog potraživanja počinje teći od kad je maloletnik kao poverilac postao punoletan tj. potpuno poslovno sposoban.

(2) U pogledu potraživanja poslovno nesposobnog lica koji nema zastupnika, dok ne proteknu dve godine od kad je dobilo zastupnika ili postalo potpuno poslovno sposobno. Ako je za zastarelost nekog potraživanja poslovno nesposobnog lica koji nema zastupnika, određeno kraće vreme od dve godine, zastarevanje tog potraživanja počinje teći od kad je poslovno nesposobno lice kao poverilac, dobilo zastupnika ili postalo potpuno poslovno sposobno.

(3) U pogledu potraživanja lica koje se nalazi na odsluženju vojnog roka ili na vojnoj vežbi, dok ne protekne tri meseca od odsluženja vojnog roka ili prestanka vojne vežbe.

6.15 Prekid zastarevanja

Opšte napomene. Do prekida zastarevanja može doći iz nekoliko uzroka, kao što je priznanje duga, podnošenje tužbe, preduzimanje drugih radnji od strane poverioca protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom (arbitraža, itd.) u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja.

Priznanje duga. Priznanje duga predstavlja izjavu (pisanu ili usmenu) ili radnju dužnika kojom on priznaje dug poveriocu. Dakle, priznanje duga može biti neposredno (pisanom ili usmenom izjavom dužnika) i posredno (konkludentnom radnjom dužnika). Pod konkludentnom radnjom dužnika, kojom se priznaje dug podrazumeva se: davanje otplate, plaćanje kamata, davanje obezbeđenja, isticanje kompenzacije od strane dužnika, itd. Bilo da se priznanje vrši na neposredan, bilo na posredan način, mora biti učinjeno tako da se njime jasno manifestuje volja dužnika da dug prizna. Prihvatanje priznanja od strane poverioca nije potrebno. S druge strane, nije dovoljno samo ćutanje dužnika na opomenu poverioca da plati dug. Dužnik mora da učini nešto pozitivno, iz čega proizlazi svest o priznanju duga i mora da ovu svest ispolji prema poveriocu. To može učiniti i radnjom trećeg lica, ako ovo postupi uz saglasnost dužnika. U sumnji se ne može prihvatiti da postoji priznanje duga od strane dužnika. Prekid zastarelosti priznanjem duga, moguć je i za vreme u kojem postoji zastoј zastarelosti. Ako je potraživanje već zastarelo, jer je rok zastarelosti istekao, pa je posle tog roka učinjeno priznanje duga od strane dužnika, ne može se više prekinuti zastarevanje, već se to priznanje tretira kao odricanje dužnika od već nastupele zastarelosti. Priznanje duga može biti potpuno, kad dužnik priznaje ceo svoj dug prema poveriocu, a može biti delimično, ukoliko se priznanje dužnika odnosi samo na jedan deo duga i tada nastupa delimičan prekid zastarelosti za samo taj deo duga. U svakom slučaju,

priznanje duga od strane dužnika, ima za posledicu trenutni prekid zastarelosti, tako da nova zastarelost počinje da teče odmah po priznanju.

Podizanje tužbe. Podizanje tužbe je radnja poverioca i on može podizanjem tužbe da izazive prekid zastarelosti. Prekid se odnosi uvek na zastarelost tužbom zahtevanog potraživanja. Podnošenje tužbe prekida zastarevanje samo ako je ona podignuta pre isteka roka zastarelosti za određeno potraživanje i ako je tužba predata sudu. Da bi podizanje tužbe od strane poverioca prema dužniku imalo za posledicu prekid roka zastarelosti, potrebno je da tužba bude uspešna tj. da se povedeni spor zaista završi pred sudom i titularu omogući realizacija njegovog subjektivnog prava tj. da tužba, po kojoj je postupak uredno poveden, nastavljen i okončan, dovede do usvajanja tužbenog zahteva. Tako do prekida zastarelosti neće doći, ako poverilac odustane od tužbe ili ako sud odbaci tužbu ili ako sud odbije tužbeni zahtev. U slučaju da sud odbaci tužbu zbog apsolutne nenadležnosti suda ili nekog drugog uzroka koji se ne tiče suštine stvari, pa poverilac podigne novu tužbu u roku od tri meseca od dana pravnosnažnosti odluke o odbacivanju tužbe, zastarevanje će biti prekinuto prvom tužbom.

Preduzimanje drugih radnji od strane poverioca protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja. Druge radnje koje poverilac može preduzeti, svode se na: pozivanje u zaštitu od pravnog uznemiravanja, isticanje prebijanja potraživanja u sporu, prijavljivanje potraživanja u likvidacionom ili stečajnom postupku, zahtevanje prinudnog izvršenja potraživanja, zahtevanje obezbeđenja potraživanja. Da bi navedene radnje od strane poverioca prema dužniku imale za posledicu prekid roka zastarelosti, potrebno je da budu uspešne. To znači da neće doći do prekida zastarelosti, ako sud odbaci ili odbije navedene zahteve ili ukine izdejstvovane mere izvršenja ili obezbeđenja. U slučaju da sud odbaci zahteve zbog nenadležnosti suda ili nekog drugog uzroka koji se ne tiče suštine stvari ili kad krivični sud okonča krivični postupak presudom kojom se optužba odbija i oštećeni upućuje na parnicu da ostvari svoj imovinskopravni zahtev, pa poverilac podnese novi zahtev u roku od tri meseca od dana pravnosnažnosti odluke o odbacivanju zahteva ili od dana pravnosnažnosti odluke krivičnog suda, zastarevanje će biti prekinuto prvim zahtevom.

Dejstvo radnji poverioca/dužnika na prekid zastarevanja. Za vreme prekida, zastarevanje ne teče, a posle prekida zastarevanje počinje iznova da teče, a vreme koje je proteklo pre prekida, ne računa se u zakonom određeni rok zastarelosti. Međutim, pisana ili usmena opomena poverioca dužniku da plati dug, nije pravno relevantna za prekid zastarelosti, ona može imati samo značenje za utvrđivanje dospelosti duga, ako rok za ispunjenje tražbine nije određen. Prema tome, dužnik se po isteku roka zastarelosti može pozvati na zastarelost potraživanja, iako ga je poverilac u toku roka zastarelosti opomenuo da plati dug. Prekid zastarelosti nastaje najčešće radnjama poverioca bilo da je podigao tužbu, bilo da je preduzeo druge radnje protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja. Prekid zastarelosti ređe nastaje radnjom dužnika tj. priznanjem duga od strane dužnika. Upravo zato što prekid nastaje različitim radnjama poverioca ili dužnika, mora se

odrediti od kog momenta kod prekida zastarelosti, počinje da teče nov rok zastarelosti. Ako je prekid zastarelosti nastao radnjom dužnika tj. njegovim priznanjem duga, nov rok zastarelosti počinje da teče od momenta priznanja duga. Ako je prekid zastarelosti nastao radnjom poverioca (podizanjem tužbe ili preduzimanjem druge radnje u cilju utvrđenja, obezbeđenja ili ostvarivanja potraživanja pred sudom ili drugim nadležnim organom), nov rok zastarelosti počinje da teče od dana pravnosnažnog okončanja spora odnosno postupka. Rok zastarelosti koji počinje iznova da teče posle prekida, završava se kad protekne onoliko vremena koliko je zakonom određeno za zastarevanje koje je prekinuto.

6.16 Zastarelost u slučaju prenova

Kada je do prekida zastarelosti došlo priznanjem duga od strane dužnika, a između poverioca i dužnika dođe do sporazuma o promeni njihovog postojećeg pravnog odnosa novim odnosom u kojem je izmenjen osnov i predmet obaveze, na takav novi pravni odnos primeniće se novi rok zastarelosti koji važi za to novo potraživanje. Ako su poverilac i dužnik (kao pravna lica) zaključili ugovor o prodaji pokretne stvari, u kojem slučaju za potraživanja poverioca iz tog ugovora važi rok zastarelosti od 3 (tri) godine, pa novacijom ugase obavezu iz ugovora o prodaji i stvore novu po osnovu ugovora o zajmu, za poverioca teče novi rok zastarelosti od 10 (deset) godina koji je zakonom određen za tu tražbinu.

7. Prekluzija

Prekluzija je protek vremena tj. protek zakonom predviđenog roka u kojem se može preduzeti određena radnja radi sticanja nekog prava. Protekom vremena tj. prekluzivnog roka u kojem pravo nije stečeno, ono se definitivno gubi, jer je prestala mogućnost zaštite tog prava, s obzirom da se nije vršilo u određenom roku. O vrstama prekluzivnih rokova i njihovom pravnom dejstvu, biće reči u delu koji se odnosi na pravne poslove i to ograničenja (modifikacije) pravnih poslova.

8. Održaj

Protekom vremena se gubi neko subjektivno građansko pravo, a održaj ima suprotno pravno dejstvo. Održajem, lice koje nije imalac prava, a ponaša se kao da jeste, po proteku određenog vremena stiče određeno subjektivno građansko pravo. Na taj način se uspostavlja sklad između faktičkog i pravnog stanja, tako što se pravno stanje prilagođava faktičkom.

Održajem se ne mogu steći lična prava, obligaciona prava i intelektualna prava. Održajem se mogu steći samo stvarna prava i to pravo svojine i pravo službenosti. Dakle, održaj je sticanje prava svojine ili prava službenosti na osnovu faktičke vlasti tj. državine na stvari po proteku određenog vremena. Naravno da državina tuđe stvari sama po sebi ne može da dovede do sticanja prava svojine ili prava službenosti, potrebne su naročite kvalifikatorske okolnosti na strani držaoca tuđe stvari, da bi sticanje prava svojine ili prava službenosti bilo opravdano sa

društvenog i moralnog aspekta. O navedenim okolnostima, kao i o održaju kao ustanovi stvarnog prava, više reči će biti u delu koji se odnosi na stvarna prava tj. pravo svojine i pravo službenosti.

9. Prava ograničenog trajanja

Obligaciona prava. Trajne i sukcesivne obaveze u obligacionopravnom (dugovinskom) odnosu čiji rok trajanja je neodređen, prestaju otkazom koji jedna strana saopštava drugoj. Trajne i sukcesivne obaveze u obligacionopravnom (dugovinskom) odnosu čiji rok trajanja je određen, prestaju kad istekne rok trajanja tog odnosa.

Intelektualna prava. Za razliku od navedenih obligacionih prava, intelektualna prava su takva subjektivna prava čije vreme trajanja je zakonom unapred određeno i to iz razloga koje objektivno pravo smatra opravdanim. Dakle, intelektualna prava su ograničenog trajanja zato što nikada nisu potpuno nova intelektualna dobra, već se uvek oslanjaju na postojeća intelektualna dobra i kulturnu baštinu iz koje *de facto* proizlaze. Otuda, pošto istekne vreme za koje pripadaju imaoocu intelektualnog prava ili njegovom pravnom sledbeniku, a koje vreme se smatra primerenim udelu imaoaca u njihovom kreiranju, ta dobra postaju slobodna tj. prestaje intelektualno pravo na njima i ona pripadaju opštem kulturnom fondu dostupnom svima, a da bi služila kao podloga i inspiracija za nova intelektualna dobra. Vreme trajanja intelektualnih prava teče neprekidno (što znači da kod njih nema niti zastoja, niti prekida zastarelosti). Ako je imalac intelektualnog prava sprečen da vrši svoje pravo, on ima pravo na naknadu štete od lica koje ga je sprečilo u vršenju prava, ali nevršenje prava ne može imati za posledicu produženje zakonskog roka njihovog trajanja, niti povraćaj u pređašnje stanje. Po isteku zakonskog roka, u kojem je neko intelektualno pravo važilo, ono prestaje u potpunosti i definitivno. Rokovi trajanja pojedinih autorskih i srodnih prava i prava industrijske svojine, predmet su izučavanja intelektualnog prava.

10. Pravni promet

10.1 Pojam pravnog prometa

Napred navedeni slučajevi sticanja i gubitka subjektivnog građanskog prava, kao i promene subjektivnih građanskih prava, događaju se u građanskopravnom prometu.

Građanskopravni promet bi se mogao definisati kao prenošenje odnosno prometanje odnosno prelaz subjektivnih građanskih prava sa jednog pravnog subjekta kao pravnog prethodnika, na drugog pravnog subjekta kao pravnog sledbenika. Isto onako kako je imovinska masa ekonomska baza imovine, jer se sastoji od ukupnosti ekonomskih dobara nekog određenog pravnog subjekta, a imovina se sastoji od skupa onih subjektivnih prava koja se odnose na, u imovinskoj masi, nalazećim ekonomskim dobrima, tako se i pravni promet mora razlikovati od ekonomskog prometa.

Ekonomski promet je baza pravnog prometa i sastoji se u prometanju tj. prenošenju raznovrsnih stvari iz državine jednog pravnog subjekta u državinu drugog pravnog subjekta, a da se pri tom subjektivno pravo na tim stvarima nije izmenilo, već je i dalje ostalo kod dosadašnjeg

titulara u vidu *nuda ius* (čistog golog subjektivnog prava) bez državine prometnute stvari, dok je na drugoj strani stečena gola državina bez subjektivnog prava, koje se odnosi na prometnutu stvar¹. To je zato, što se u ekonomskom prometu, gleda isključivo samo na ekonomsku vrednost prometane stvari, bez obzira na konkretno subjektivno pravo, koje se na tu stvar odnosi. Prema tome, u ekonomskom prometu menja se samo faktičko, ali ne i pravno stanje, jer onaj pravni subjekt koji je u ekonomskom prometu pribavio stvar, pravno se smatra za držaoca stvari i to pravo na državinu može prenositi drugom pravnom subjektu, koji će se pravno smatrati takođe držaoцем. Onaj pravni subjekt koji je ostao bez državine svoje stvari, ostao je i dalje vlasnik te stvari i to svoje pravo svojine na stvari, može prenositi na drugog pravnog subjekta, koji će postati titular prava svojine, ali bez državine na stvari, na kojoj je stekao pravo svojine.

10.2 Predmet pravnog prometa

Suprotno onome što se događa u ekonomskom prometu, u pravnom prometu se ne promeću stvari, već subjektivna prava koja se odnose na, u ekonomskom prometu, prometnute stvari. Da bi se moglo razumeti šta je predmet pravnog prometa, potrebno je na ovom mestu podsetiti se najbitnijih razlika između apsolutnih i relativnih subjektivnih građanskih prava, o kojima je napred bilo reči.

Dakle, u pravnom prometu se prenose ona subjektivna prava koja se odnose na prometnute stvari i u tom smislu predmet pravnog prometa su jedino apsolutna prava tzv. *ius in rem*, a relativna tj. obligaciona prava tzv. *ius ad rem* se ne prenose. Tačno je da se u pravnom prometu u većini slučajeva zaključuju pravni poslovi u vidu obligacionopravnih ugovora, ali tim ugovorima se ne zasnivaju stvarnopravni odnosi (*ius in rem*) po kojima bi se steklo pravo na upotrebnu vrednost stečene stvari, već se njima zasnivaju obligacionopravni odnosi (*ius ad rem*) kojima se tek stiče pravni naslov (pravni osnov) – *iustus titulus* za buduće pribavljanje upotrebne vrednosti određene stvari.

Dakle, *predmet pravnog prometa* su apsolutna prava (ona koja su prometljiva) čiji je budući cilj pribavljanje upotrebne vrednosti stvari. Relativna tj. obligaciona prava su *sredstvo pravnog prometa* čiji je sadašnji cilj pribavljanje prometne vrednosti stvari, a budući cilj pribavljanje upotrebne vrednosti prometane stvari. Radi razumevanja da se u ekonomskom prometu promeću stvari, a u pravnom prometu subjektivna građanska prava i to apsolutna prava koja se odnose na stvari, opravdano je ukazati na sledeći primer:

Ugovor o prodaji je jedan od obligacionih ugovora kojim se prodavac obavezuje da na kupca prenese pravo svojine na prodatu stvar i da mu je u tu svrhu preda, a kupac se obavezuje da plati cenu u novcu i preuzme stvar². Ako Primus, kao kupac zaključi ugovor o prodaji kuće sa Sekundusom kao prodavcem, onda zaključenjem ugovora o prodaji, Primus još uvek nije stekao

¹ Npr. takav je slučaj kad kupac od nevlasnika (lopova ili nalazača) kupi neku stvar, onda kupac na toj ukradenoj ili nađenoj stvari ima jedino državinu, a pravo svojine je i dalje kod pravnog subjekta koji je vlasnik te stvari.

² Vidi: član 454. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

kuću odnosno pravo svojine na kući, već je *stekao pravo na kuću (ius ad rem)* tj. stekao je obligaciono pravo u odnosu na Sekundusa kao prodavca, prema kojem je Sekundus u obavezi da kuću preda Primusu u državinu. Prema tome, zaključenjem ugovora o prodaji, Primus je stekao pravni naslov - *iustus titulus* na osnovu kojeg ima pravo zahtevati i putem intervencije države, postići realizaciju svog budućeg subjektivnog prava, u slučaju ako ono od strane Sekundusa bude oteževano ili uskraćivano. Zaključenjem ugovora, Primus još uvek nije došao do upotrebne vrednosti kuće, jer mu nedostaje državina na kući, ali je stekao prometnu vrednost te kuće, što znači da istu može prodati drugom pravnom subjektu, iako na toj kući nema državinu.

PITANJA
NA OSNOVU KOJIH STUDENT MOŽE PROVERITI POZNAVANJE MATERIJE
STICANJE I GUBITAK SUBJEKTIVNIH GRAĐANSKIH PRAVA (drugi deo)
(str. 282 do 291 u udžbeniku)

- 1) Da li vreme zastarelosti može da prestane da teče i usled koje dve vrste zapreka?
- 2) Koji su to subjektivni uzroci koji izazivaju nastupanje zastoja zastarelosti?
- 3) Koji su to objektivni uzroci koji izazivaju nastupanje zastoja zastarelosti?
- 4) U kojim slučajevima zastarelost *ne teče*, a u kojim slučajevima zastarelost *ne ističe*?
- 5) Da li posle zastoja zastarevanja: (a) zastarevanje počinje iznova da teče ili (b) zastarevanje nastavlja da teče, a vreme koje je isteklo pre zastoja zastarevanja uračunava se u rok zastarelosti?
- 6) Navedi uzroke prekida zastarevanja.
- 7) Koji rok zastarelosti se primenjuje u slučaju prenova?
- 8) Šta se podrazumeva pod prekluzijom?
- 9) Koja se prava mogu steći održajem?
- 10) Da li se održajem mogu steći lična prava, obligaciona prava i intelektualna prava?
- 11) Šta se podrazumeva pod prometom prava?
- 12) Da li se u pravnom prometu promeću stvari?
- 13) Koja prava su predmet pravnog prometa?
- 14) Koja prava su sredstvo pravnog prometa?
- 15) Da li se u ekonomskom prometu promeću stvari ili prava?